

Handelingsgericht werken

SAMENWERKEN AAN SCHOOLSUCCES

Noëlle Pameijer

Acco Den Haag / Leuven

Eerste druk: 2017

Gepubliceerd door
Acco Uitgeverij Nederland bv
Westvlietweg 67 F
2495 AA Den Haag
Nederland
E-mail: info@uitgeverijacco.nl
Website: www.uitgeverijacco.nl

Voor België:
Uitgeverij Acco, Blijde Inkomststraat 22, 3000 Leuven, België
Email: uitgeverij@acco.be – Website: www.acco.be

Coverontwerp: www.frisco-ontwerpbureau.be

©2017 by Acco Nederland bv, Den Haag (Nederland)

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form, by mimeograph, film or any other means without permission in writing from the publisher.

Woord vooraf	9
1. Handelingsgericht werken en Passend Onderwijs: inleiding	15
1.1 Vooraf	15
1.2 HGW: kosten en baten?	15
1.3 HGW en Passend Onderwijs?	16
1.4 Onderwijs- en ondersteuningsroute	17
1.5 Opzet van dit boek	20
1.6 Leeswijzer	21
1.7 Tot slot: de termen in dit boek	22
2. Uitgangspunten handelingsgericht werken	23
2.1 Inleiding	24
2.2 HGW is doelgericht	25
2.3 Het gaat om wisselwerking en afstemming	29
2.4 Onderwijsbehoeften staan centraal	34
2.5 Leerkrachten maken het verschil, ouders doen er evenzeer toe	41
2.6 Positieve aspecten van leerlingen, leerkrachten en ouders zijn van groot belang	49
2.7 Betrokkenen werken constructief samen	57
2.8 De werkwijze is systematisch en transparant	61
2.9 Ter afronding	66
3. Goed onderwijs	69
3.1 Inleiding	70
3.2 Over onderwijskwaliteit: wat werkt?	74
3.3 Didactisch handelen	79
3.4 Klassenmanagement	84
3.5 Pedagogisch handelen	86

INHOUD	3.6	Omgaan met verschillen	91
	3.7	De cruciale rol van motivatie	95
	3.8	Tot slot	99
	4.	Gesprekken met leerlingen en kind-plannen	101
	4.1	Inleiding	102
	4.2	Attitude, kennis en gespreksvaardigheden	104
	4.3	Gesprekken met alle leerlingen	109
	4.4	Individuele kind-gesprekken	113
	4.5	Kind-plannen	120
	4.6	Gespreksonderwerpen visualiseren	127
	4.7	Wat als een kind...?	132
	4.8	Ter afronding	136
	5.	Ouderbetrokkenheid en samenwerken met ouders	137
	5.1	Inleiding	138
	5.2	Ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid	142
	5.3	Onderwijsondersteunend gedrag van ouders	144
	5.4	Gesprekken met alle ouders	149
	5.5	Als er zorgen en vragen zijn over een leerling	161
	5.6	Verschillende ouders, verschillende behoeften: wat te doen als...?	176
	6.	De HGW-cyclus voor de groep	187
	6.1	Inleiding	187
	6.2	De HGW-cyclus in de praktijk: successen, valkuilen en doorontwikkeling	191
	6.3	Fase 1. Waarnemen: gegevens analyseren en begrijpen, onderwijsaanbod evalueren en leerlingen signaleren die extra ondersteuning nodig hebben	193
	6.4	Fase 2. Doelen, handreikingen en onderwijsbehoeften formuleren	197
	6.5	Fase 3. Onderwijsaanbod plannen: leerlingen met vergelijkbare onderwijsbehoeften samenvoegen en lessen voorbereiden	206
	6.6	Fase 4: realiseren – lesgeven en extra ondersteuning bieden	210
	6.7	Fase 5. Evalueren: impact van het lesgeven evalueren, borgen van wat werkt, de doorgaande lijn bewaken	213
	6.8	Groepsbesprekingen en groepspresentaties	215
	6.9	Scholen die de HGW-cyclus eigen maakten: twee voorbeelden	219
	6.10	De HGW-cyclus door een schooljaar heen	223
	6.11	Wat noteer je, waarom, waar en hoe?	233
	6.12	De zeven uitgangspunten in de HGW-cyclus	238
	7.	Extra ondersteuning voor individuele leerlingen	241
	7.1	Inleiding	242
	7.2	Leerlingbespreking	244
6	7.3	Multidisciplinair overleg op school	252

7.4	Handelingsgerichte diagnostiek	268
7.5	Ontwikkelingsperspectief	273
7.6	Aandachtspunten individueel plan van aanpak	281
7.7	Overstap naar een andere onderwijssetting	284
7.8	De jeugdhulp erbij halen	291
7.9	Tot slot: samenhang in de route	295
8.	Implementatie van handelingsgericht werken	297
8.1	Inleiding	298
8.2	Een succesvolle implementatie: wat werkt?	301
8.3	Stappenplan implementatie	306
8.4	Bevorderen van samenhang in ontwikkelingen in de school	320
8.5	Ervaringen met de implementatie van HGW	330
8.6	Tips voor de borging van HGW	340
	Nawoord	345
	Literatuur	347

